

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

POSPÍŠILOVÁ MONIKA

**FENOMENOLOGIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ S AKCENTEM
NA OBĚŤ TRESTNÉHO ČINU**

Olomouc 2014

vedoucí práce: Mgr. Jiří Musil

Prohlašuji, že bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně a v seznamu literatury jsem uvedla všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

Nejvíce bych chtěla poděkovat mému vedoucímu práce Mgr. Jiřímu Musilovi za trpělivost, velkou pomoc a čas, který mě a mé bakalářské práci věnoval. Dále bych ráda poděkovala doc. PaedDr. Marcele Musilové, Ph.D. za užitečné rady a poskytnutí odborné literatury k vypracování praktické části mé práce.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Monika Pospíšilová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Jiří Musil
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Fenomenologie domácího násilí s akcentem na oběť trestného činu
Název práce v angličtině:	The phenomenon of domestic violence with focus on the victim
Anotace práce:	Má bakalářská práce se zabývá domácím násilím a především je zaměřena na jeho oběti. V teoretické části popisuji obecně pojem domácího násilí, jeho druhy a formy a právní úpravu tohoto jevu v zákoně. Praktická část je zaměřena na analýzu statistických údajů hlášených případů domácího násilí od roku 2009 do roku 2013 v Olomouckém kraji.
Anotace v angličtině:	My bachelor's thesis deals with domestic violence, focused on its victims. In theoretical part I describe the concept of domestic violence in general, its types, forms and legislation in statutes. The practical part is focused on statistics of reported cases of domestic violence from 2009 to 2013 in our region.
Klíčová slova:	domácí násilí, oběť, trestný čin, právní úprava
Klíčová slova v angličtině:	domestic violence, victim, crime, legislation

Přílohy vázané v práci:	žádné
Rozsah práce:	43
Jazyk práce:	čeština

Obsah

ÚVOD	8
1 DOMÁCÍ NÁSILÍ	10
1.1 POJEM DOMÁCÍ NÁSILÍ A JEHO DEFINICE	10
1.2 PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	11
1.3 ZNAKY A DRUHY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	13
2 OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ	15
2.1 OBĚŤ OBECNĚ.....	15
2.2 ŽENY JAKO OBĚTI	16
2.3 DĚTI JAKO OBĚTI.....	17
2.4 SENIOŘI JAKO OBĚTI	18
2.5 MUŽI JAKO OBĚTI.....	19
3 PRÁVNÍ ASPEKTY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	20
3.1 VYMEZENÍ V TRESTNÍM PRÁVU.....	20
3.2 ROLE POLICIE ČR PŘI POSOUZENÍ OZNÁMENÍ TÝKAJÍCÍCH SE JEDNÁNÍ SE ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	21
3.3 MOŽNOSTI POLICIE PŘI ŘEŠENÍ INCIDENTŮ SE ZANKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	23
4 POMOC POSKYTOVANÁ OBĚTEM.....	25
4.1 BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ.....	25
4.2 DONA LINKA	26
4.3 PREVENCE	27
5 VÝZKUMNÁ ČÁST	29
5.1 METODOLOGIE VÝZKUMU	29
5.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM.....	29
5.3 VÝZKUMNÉ CÍLE	29

5.4	VÝZKUMNÝ VZOREK, VÝZKUMNÉ OTÁZKY	30
5.5	ZNÁZORNĚNÍ ZÍSKANÝCH DAT	30
5.6	VYHODNOCENÍ	36
	ZÁVĚR.....	37
	LITERATURA	38
	SEZNAM TABULEK.....	41
	SEZNAM GRAFŮ	42
	SEZNAM ZKRATEK.....	43

ÚVOD

Domácí násilí se v dnešní době, bohužel, vyskytuje velmi často. Ve většině případů o něm ani nevíme a je skryto za dveřmi domácností. Podle mého názoru je nejvíce pácháno na ženách a většina se dlouho bojí s pravdou vyjít ven. Buď ze strachu, co tomu řekne okolí nebo z partnera. Naštěstí se z toho stává méně a méně tabuizované téma. Toto téma mě zajímá a chtěla jsem se o této problematice více dozvědět. Také mě zajímá problematika a situace domácího násilí v Olomouckém kraji, kde já bydlím. V souvislosti s domácím násilím je dle mého názoru i velmi těžká a zajímavá práce policistů.

S pojmem domácí násilí se setkáváme v různých situacích a na různých úrovních často. Přestože tento „fenomén“ není v právním řádu pevně ukotven, nejčastěji se s ním setkáváme v médiích, v akademických kruzích, je zkoumán kriminologií, sociologií či psychologií. Nejpodrobněji se problematice věnují forenzní disciplíny, a to zejména z pohledu důsledků či následků domácího násilí. Trestně právní vědy asi nejlépe vystihují podstatu domácího násilí, naopak kriminologická studia nám dávají odpověď na společenské aspekty tohoto jevu, zejména z pohledu fenomenologie či etiologie.

Česká republika začala uplatňovat ve spojení s tímto jevem legislativní novelizací trestního zákoníku s účinností od 1. 6. 2004, kdy schválila trestní odpovědnost za týrání osob ve společném bydlení. Druhým krokem bylo schválení „institutu vykázání“ s účinností od 1. 1. 2007.

Moje práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole se zabývám pojmem domácí násilí z obecného hlediska. Jak jej můžeme rozpoznat, jaké jsou druhy. Druhou kapitola je zaměřena na jeho oběti. Třetí část této práce je zaměřena na právní aspekty na již zmiňovaný institut vykázání a týrání osoby žijící ve společném obydlí. A v poslední teoretické části se zabývám pomocí obětí. V praktické části analyzuji získaná data ze statistik Policie ČR.

TEORETICKÁ ČÁST

1 DOMÁCÍ NÁSILÍ

V první kapitole se zaměřuji na vymezení pojmu domácího násilí a jeho definici z obecného hlediska. Dále zde uvádím právní úpravu této problematiky a také znaky a druhy, jimiž se domácí násilí vyznačuje.

1.1 POJEM DOMÁCÍ NÁSILÍ A JEHO DEFINICE

V České Republice nebyla problematika domácího násilí ještě před nedávnem koncepčně řešena. Dá se říci, že problematika byla skryta a netěšila se velkému zájmu odborníků. Případy domácího násilí samozřejmě byly, ale policie mohla zasáhnout až po nabytí znaků trestného činu. *Za legislativní milníky lze označit zavedení nové skutkové podstaty trestného činu, totiž „týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“, projednávané na parlamentní úrovni v první polovině roku 2004. Jedná se o § 199 trestního zákoníku (před rekodifikací trestního zákoníku v roce 2010 § 215a trestního zákona), lidově nazývaný „domácí násilí“. Druhým milníkem je zákon č. 135/2006 Sb., který od 1. 1. 2007 přináší zcela nové podmínky pro zajišťování ochrany rodiny před domácím násilím (Čírtková, 2008, s. 9).*

Domácí násilí je prostředkem k dosažení cíle násilné osoby a to si svou oběť podrobit, Jde o zlé nakládání, které rozumíme jako útoky fyzické tak i psychické. Jde o fenomén, který je velmi komplikovaný (Voňková, Spoustová, 2008).

Domov bývá často idealizován jako oáza jistoty a štěstí, ale přitom se stal nejnebezpečnějším místem v moderní společnosti (Giddens, 1999, s. 177). Statistky pouze naznačují nárůst tohoto problému. Toto téma bylo velmi dlouho tabuizováno, protože podle názoru společnosti se v „dobrých rodinách“ nemůže nic takového dít. Naštěstí se ale názory mění, a že tento fenomén se může vyskytovat v každé rodině (Špatenková, Ševčík, 2011).

Domácím násilím se rozumí opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých (obětí mohou být manžel/manželka, druh/družka, rozvedení manžel/manželka, dítě, rodič, prarodič (Dufková, Zlámal 2005).

Matoušková pak definuje intimní (partnerské) násilí jako násilné jednáním jakýkoliv výskyt ohrožujícího chování, násilí nebo zneužití psychického, fyzického, sexuálního, ekonomického nebo emocionálního mezi dospělými osobami. Které jsou nebo někdy v minulosti byly intimními partnery nebo členy rodiny, a to bez ohledu na pohlaví (Matoušková, 2013).

Definice formulována Radou Evropy v roce 1985: „Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejich členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu nebo svobodu jiného člena stejné rodiny nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.“ (Matoušková, 2013, s. 23)

Dle Čírtkové je definováno jako opakované, dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu (Čírtková, 2008).

1.2 PRÁVNÍ ÚPRAVA

V této kapitole se zaměřím na právní úpravu problematiky domácího násilí s akcentem na činnost policie, neboť policie se s touto problematikou setkává v praxi nejčastěji. Při detekci problematiky domácího násilí postupují policisté v souladu s trestním zákoníkem (zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník), trestním řádem (zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním) či zákonem o policii (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky).

V trestním zákoníku nenajdeme konkrétní vymezení trestného činu „domácí násilí“. Problematiku domácího násilí můžeme subsumovat pod několik trestných činů. Nejvýstižněji je jednání pachatele se znaky domácího násilí charakterizováno ve vymezení skutkové podstaty trestného činu „týrání osoby žijící ve společném obydlí“ dle § 199 trestního zákoníku. V této skutkové podstatě se hovoří o týrání osoby blízké nebo jiné osoby žijící s pachatelem ve společném obydlí. Je zde vymezeno několik pojmů a to zejména:

- Týrání – soudní praxe zde rozumí zlé nakládání s osobou žijící s pachatelem ve společné domácnosti, vyznačuje se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí.

- Společné obydlí – tento pojem je vymezen jako dům, byt nebo jiný prostor pro bydlení a jeho příslušenstvím.
- Osoba blízká a osoba žijící ve společné domácnosti – je zde dána specifická forma vzájemné závislosti, daná mimo jiné např. ztíženou možností opustit společné bydliště (Novotný, 2010).

Mezi další trestné činy, které mohou zahrnovat domácí násilí, patří např. „vydírání“ dle ustanovení § 175 trestního zákoníku, vymezení skutkové podstaty směřuje k násilí, pohrůžce násilí či pohrůžce jiné těžké újmy vůči někomu, aby něco trpěl, konal či opominul. Dalším trestným činem, který může postihovat domácí násilí je trestný čin „ublížení na zdraví“ dle ustanovení § 146 trestního zákoníku nebo trestný čin „těžké ublížení na zdraví“ dle § 145 trestního zákoníku.

Mírnější projevy směřující k protiprávnímu jednání ve vztahu k domácímu násilí jsou kvalifikovány jako přestupky dle zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích. Nejčastěji toto přestupkové jednání bývá kvalifikováno dle § 49 citovaného zákona jako přestupek proti občanskému soužití (zákon č. 200/1990Sb, o přestupcích, s. 318).

Kromě zákonného vymezení protiprávního jednání, kterým může být popisováno a kvalifikováno domácí násilí je nutné zmínit některé instituty, které jsou v případech domácího násilí využívány a uplatňovány. Jedná se zejména o institut vykázaní, který je upraven v zákoně č. 273/02008 Sb. o Policii České republiky. Ten v § 44 uvádí, že na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky proti životu, zdraví a svobodě, důvodnému předpokladu, že se útoky budou opakovat a intenzita se stupňuje, lze násilnou osobu vykázat z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou. Vykázání trvá po dobu deseti dnů a tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem osoby ohrožené. Všechny osoby jsou řádně poučeny o právech a povinnostech, které se k vykázaní vztahuje (Zákon č 273/2008 Sb, o policii ČR, s. 39).

Vykázání se nevztahuje bezprostředně k trestnímu řízení, to znamená, že zde nemusí být konkrétní podezření ze spáchání trestného činu. Vykázání lze aplikovat i v řízení, kde jednání násilné osoby je kvalifikováno jako přestupek

proti občanskému soužití. V praxi se však nejčastěji využívá institutu vykázání v souvislosti s trestním řízením. Vykázanou osobou může být kdokoliv, tzn. muž, žena, osoba postižená, dokonce zákon upravuje i vykázání osoby mladistvé. Pro zajímavost uvádím, že v rámci činnosti policistů Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje, územní odbor Olomouc bylo v roce 2012 využito institutu vykázání ve 27 případech, v roce 2013 k 30. 11. to bylo ve 287 případech (Statistické údaje PČR ÚO Olomouc, interní materiál).

Důležitou změnou z pohledu na práva a postavení oběti trestného činu, a tudíž i z pohledu domácího násilí je zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů. Tento zákon nabyl účinnosti od 1. 8. 2013 a primárně upravuje práva obětí trestných činů, poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů státem a vztahy mezi státem a subjekty, které poskytují služby obětem trestných činů. Tato norma se nezabývá a priori domácím násilím jako takovým. Z názvu normy vyplývá, že zájmem a objektem pomoci je oběť trestného činu. Z pohledu domácího násilí, tak jak jsem ustanovila výčet trestných činů, jejichž skutkové podstaty mohou být domácím násilím naplněny, tak můžeme konstatovat, že obětí domácího násilí jsou oběti závažných trestných činů a společnost díky aplikaci zákona o obětech jim poskytuje dostatečná práva k jejich ochraně a informacím (zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů).

1.3 ZNAKY A DRUHY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Na oběť vždy pachatel útočí na neveřejných místech, kde není kontrola veřejnosti a beze svědků. Zpravidla se jedná o prostory domácností. Nejedná se o jednorázový incident, který může mít i závažné následky. Projevy můžou trvat velmi dlouho. Mnoho let mohou zůstat latentní a končit velmi špatně. Právě v opakování a dlouhodobosti se skrývá velká nebezpečnost tohoto fenoménu. Na počátku jsou opakující se útoky proti důstojnosti, následně proti zdraví a v posledním stádiu může dojít až ohrožení lidského života. Násilí se ve vztahu pořád stupňuje a střídá se klid, agrese a usmírování (Dufková, Zlámal 2004).

Domácí násilí je psychické nebo fyzické. Agresoři mají mnoho způsobů, jak dosáhnout svého cíle a všechny druhy domácího násilí ho mají společný –

ovládat týranou osobu. Každý autor má vlastní typologii této problematiky, avšak lze definovat několik základních druhů (Ševčík, Špatenková 2011).

Fyzické násilí je s ohledem ke svým následkům pravděpodobně nejzjevnější formou domácího násilí, kdy jedinec používá fyzické síly nebo její hrozby k zastrašení, poškození či ohrožení jiné osoby. Zahrnuje široké spektrum chování, jehož cílem je ublížit, zastrašit, přivodit bolest, zranění a fyzické utrpení, např. fackováním, mlácením o zeď či o zem, udeřením pěstí, bitím rukou či předměty, kopáním, kousáním strkáním, znehybňováním, škracením, cloumáním, třesením, vytrháváním vlasů nebo ochlupení (z genitálií), pálením ohrožováním bodnou či střelnou zbraní až po útok přímo ohrožující zdraví a život (Ševčík, Špatenková 2011, str. 47).

Psychické násilí je také velmi častá forma domácího násilí. Násilná osoba to má někdy natolik propracované, že se to dá velmi těžko rozpoznat. Psychické někdy také označováno jako psychologické. Nezanechává také na rozdíl od fyzického násilí žádné viditelné stopy. Dokazování této formy je velice náročné, ale v mnoha případech má v důsledku na oběť horší dopad. Můžeme jej rozdělit na neverbální a verbální (Ševčík, Špatenková 2011).

U ekonomického násilí jde o neoprávněné nakládání s majetkem, Jedná se i o znemožnění přístupu k veškerým finančním prostředkům. Násilná osoba má veškerou kontrolu nad financemi, a tím i kontrolu nad obětí (Ševčík, Špatenková 2011).

Sexuální násilí zahrnuje všechny sexuální činy, které jsou na oběti vynucovány, které oběť podstupuje nedobrovolně či s nechutí (Voňková, Spustová 2008, str. 23). Výskyt tohoto druhu můžeme nejčastěji nalézt mezi partnery. Jde zde i o účinný nástroj pokoření oběti a o její ponížení (Voňková, Spustová 2008).

2 OBĚTI DOMÁCIHO NÁSILÍ

Tato kapitola je zaměřena na oběti domácího násilí. Popisují zde oběť obecně, ale i jednotlivě muže, ženy, děti i seniory.

2.1 OBĚŤ OBECNĚ

Důležitou roli ve vzniku a prevenci kriminality sehrávají oběti samotných trestných činů. Oběť je fyzická osoba, které byla způsobena, prostřednictvím trestného činu, újma na zdraví, životě, majetku, na cti nebo na jiných subjektivních právech.

Objektivně vzniklé poškození či zhoršení stavu oběti v závislosti na trestném činu je nazýváno újmou. Kriminologie rozlišuje újmu na dva druhy – primární a sekundární. O primární újmu se jedná v případě, kdy vznikla během trestného činu nebo hned po něm. Naopak sekundární újma přichází až s odstupem času, kdy byl delikt vykonán. Jednou z forem, kdy se jedná o újmu sekundární, může být pokračování pachatele v jednání, které obtěžuje oběť nebo negativní chování okolí na nastalou situaci.

Dělení na dvě formy újmy s prvkem domácího násilí se objevuje u prověřování, zjišťování a vyšetřování trestné činnosti. Opět se jedná újmu primární a sekundární. Hlavně újmu na zdraví, rozhodovacích a volních práv nebo újmu na majetku označujeme jako primární újmu. Újmu sekundární nalezneme v případech, kdy pachatel sdílí s obětí společnou domácnost. Může být tedy s obětí v neustálém kontaktu. Také nepatřičné chování blízkého okolí může způsobit tuto újmu, např. nedůvěřování oběti při doznání. Ženy, děti a senioři jsou z pohledu četnosti a charakteristik nejzranitelnějšími oběťmi (interní dokument Policie ČR).

2.2 ŽENY JAKO OBĚTI

Ženy jsou nejčastějším terčem domácího násilí. Nejčastěji se s ním setkáváme na úrovni manžel - manželka, druh – družka, partner – partnerka a u bývalých manželů či partnerů. Právě domácnost skýtá soukromí a může se zde tedy odehrávat násilné jednání bez jakékoliv kontroly ostatních. V intimních vztazích se děje nejčastěji také kvůli velmi dobré znalosti partnera, jeho citlivých míst a také reakcí. Z tohoto důvodu zůstává toto násilí velmi dlouho skryté. Pokud jsou ovšem někým tyto útoky zjištěny, žena většinou násilníka omlouvá či celou situaci popírá (Ševčík, Špatenková, 2011).

Charakteristika není jednoznačná ve všech literaturách. Nejčastěji se ale setkáváme s tvrzením, že je žena přesvědčena, že si takovéto zacházení zaslouží a celé je to její vina. Také je problémem nízká sebeúcta týrané ženy. Tyto ženy žijí „dvojí život“. Před okolím vystupují pozitivně, ale ve skutečnosti život plný hrůzy (Ševčík, Špatenková, 2011).

Tvz. typický portrét týrané ženy

- *materiálně závislá na svém partnerovi*
- *submisivní a poslušná*
- *udržuje minimální nebo žádné sociální kontakty s dalšími lidmi*
- *často omlouvá partnerovo chování jeho náladou nebo nepříjemnostmi, které prožil v práci, či jako důsledek zážitků z dětství*
- *je vystrašená*
- *trpí pocitem vlastní bezmoci, beznaděje a bezcennosti*
- *myslí se, že situace nemá řešení, ačkoli už nemůže déle snést partnerovo násilí*
- *má intenzivní pocity viny a je přesvědčená, že to, co se jí přihodilo, si zaslouží*
- *rychle si zdůvodní, že je to poslední bití, které ji potkalo, bezmezně věří, že se partner „zlepší“*
- *stydí se vyprávět o svých zkušenostech a způsobech, jakými s ní partner zachází*

- *má snahu používat sex jako pokus o upevnění intimního vztahu se svým partnerem*
- *je silně emocionálně závislá na partnerovi – neumí si představit život bez něho, ale ani s ním (Dobrzyńska-Mesterhazy in Badura-Madej, 1999, s. 122).*

2.3 DĚTI JAKO OBĚTI

Nejvíce traumatizující je pro dítě týrání ze strany jím blízkých osob. Násilné jednání vůči dítěti se rodiče vždy snaží zatajit a samotné dítě se snaží co nejvíce utajit či popírat.

Rentgenologové a chirurgové si v polovině tohoto století začali více všimnout zvláštních zranění dětí, které vedly k tzv. syndromu bitého dítěte (Kempe, 1962). Zkoumání vedlo k tomu, že kromě násilného jednání vůči dítěti může být dítěti psychicky týráno, sexuálně zneužíváno a jeho péče velmi zanedbávána. To k novému termínu „syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte“ zkratka je CAN (Child Abuse and Neglect). Zdravotní výbor Rady Evropy v roce 1992 vypracoval definici syndromu CAN (Ševčík, Špatenková 2011).

Tělesné týrání je definováno jako tělesné ublížení dítěti, anebo nezabránění ublížení či utrpení dítěti, včetně úmyslného otrávení nebo udušení dítěte, a to tam, kde je důvodné podezření, že zranění bylo způsobeno úmyslně anebo že mu nebylo zabráněno. Pohlavní zneužívání je nepatřičné vystavení dítěte pohlavnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoliv pohlavní dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoliv, komu bylo dítě svěřeno do péče anebo kýmkoliv, kdo dítě zneužívá. Takovou osobou může být rodič, příbuzný, přítel, odborný či dobrovolný pracovník i cizí osoba. Citové týrání zahrnuje chování, které má závažný negativní vliv na citový vývoj dítěte a vývoj jeho chování. Citové týrání může mít formu verbálních útoků na sebevědomí dítěte, opakované ponižování dítěte či jeho zavrhování, vystavování dítěte násilí nebo vážným konfliktům doma, násilná izolace, omezování dítěte, vyvolávání situace, kdy dítě á skoro stále pocit strachu, což může též způsobit citové ublížení. Zanedbávání je pojímáno jako jakýkoliv

nedostatek péče, který způsobuje vážnou újmu vývoji dítěte anebo ohrožuje dítě samé (Kocourková, 2000, s. 16, 17).

Z pohledu dětí je zvláště traumatizující být na útěku s matkou před domácím násilím. Nejsou známy přesné údaje, ale děti sebou mají na útěku přibližně dvě třetiny žen. Sociální pracovníce v azylových domech zjistily, že děti jsou traumatizovány domácím násilím tak silně, že je nelze od matky oddělit (Čírtková, 2008).

Orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) mají hlavní roli v systému péče o dětské oběti. Chrání hlavně práva dítěte a v oblasti domácího násilí jsou tímto pověřeny obecní úřady s rozšířenou působností (Ševčík, Špatenková, 2011).

2.4 SENIOŘI JAKO OBĚTI

Tato skupina byla dosud velmi opomíjená. V oficiálních statistikách můžeme nalézt velmi nízký výskyt tohoto jevu u seniorů, ale realita je, bohužel, jiná a s oznámeními seniorů se setkáme málokdy. Senior výskyt domácího násilí skrývá, a to v důsledku nemoci nebo se za to stydí. Mlčí také ze strachu, že by jejich výpovědi nebyly brány vážně nebo že by si okolí myslelo, že špatně vychovali své děti. Převládá i strach z toho, že přijdou o člověka, který se o ně stará, přesto že s nimi zachází zle (Ševčík, Špatenková, 2011).

V analogii k syndromu CAN někteří autoři hovoří o syndromu EAN – syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného seniora. Haškovcová týrání vymezuje jako zlé nakládání s druhou osobou, které se vyznačuje značným stupněm bezcitnosti a hrubosti a které u oběti vyvolává pocity hlubokého příkoří (Haškovcová 2004, s. 13).

Zneužívání starého člověka můžeme vymezit jako využití, resp. zneužití důvěrného vztahu k seniorovi s cílem vlastního obohacení jeho majetkem či penězi (finanční a majetkové zneužívání), k získání výhod z přízně poskytované seniorem (citové zneužívání) nebo k získání vlivu a moci nad seniorem (systémové zneužívání) (Koval, 2001, s. 42).

2.5 MUŽI JAKO OBĚTI

U mužů je statisticky, dle realizovaných výzkumů, dokázáno, že je mají menší šanci se stát obětí domácího násilí. Na základě Skotského výzkumu kriminality bylo zjištěno, že u většiny zjištěných případů se jednalo o strkání a narážení. Pravděpodobnost, že dojde ke zranění u mužů je menší než u ostatních obětí, přesto po užití násilí ze strany partnerky, zranění utrpěla asi polovina mužů. Jak psychický tak i fyzický stav byl výrazně lepší jako u žen nacházejících se v podobné situaci (Robinson, Rowlands, 2006, in Ševčík, Špatenková, 2011).

Tato analýza taktéž zjistila u mužů jako obětí lepší přístup k financím, bydlení a zaměstnání, které taktéž mají. V porovnání s jinými muži, kteří nejsou ohroženi domácím násilím, se nacházeli v horší situaci. Finanční deficit byl patrnější, kteří se rozvedli nebo žili bez partnerky (Gadd, Farral, Dallimore, Lombard, 2002, in Ševčík, Špatenková, 2011).

Trojice expertů na problematiku domácího násilí na konci 70. let přišla s názvem Syndrom bitého manžela. V roce 1978 publikovala Suzanne Steinmetz stať „The battered husband syndrome“ opřeným o výzkum expertní skupiny. [online] www.domacinasili.cz [2014-02-28]

V reprezentativním výzkumu provedeném v roce 1975 na vzorku 2341 respondentů konstatovali autoři, že u 16 % párů se ve vztahu objevily v posledních dvanácti měsících opakované a různé podoby násilí. K vlastnímu překvapení pak dále výzkumníci zjistili, že rozdělení rolí násilníka a oběti uvnitř partnerských vztahů zatížených opakovanými projevy násilí dává následující obraz:

u 49 % párů postižených násilím se role agresora a oběti střídaly

u 27 % párů byl násilníkem vždy a neměně muž

u 24 % párů byla pouze žena násilnou osobou

[online] www.domacinasili.cz [2014-02-28]

3 PRÁVNÍ ASPEKTY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

V kapitole 1.2 byly vytýčeny některé dílčí momenty právních aspektů domácího násilí. V této kapitole popíši právní aspekty domácího násilí v širším kontextu.

3.1 VYMEZENÍ V TRESTNÍM PRÁVU

Současná právní úprava, mám na mysli trestní zákoník, tedy zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, výslovně v žádné ze svých hlav Zvláštní část, kde jsou vymezeny jednotlivé skutkové podstaty trestných činů, neuvádí trestný čin s názvem „domácí násilí“ (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Jednání, která jsou následně identifikována jako jednání, které mají znaky domácího násilí, pokud jsou kvalifikována jako trestný čin, bývají obvykle subsumovány pod jednání kvalifikovaná v trestním zákoně jako trestný čin týrání svěřené osoby (§198), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§199), dále jako trestné činy proti životu a zdraví - ublížení na zdraví (§146) nebo těžké ublížení na zdraví (§145), může se jednat rovněž o trestné činy směřující proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí či listovního tajemství jako např. omezování osobní svobody (§ 171), vydírání § 175) výjimečně i loupež (§173) popřípadě jiné trestné činy“ (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

U jednání se znaky domácího násilí, pokud je kvalifikováno jako trestný čin, přichází nejčastěji v úvahu kvalifikace dle § 199 trestního zákoníku – týrání osoby žijící ve společném obydlí“ (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Právní nauka při posuzování vztahu mezi pachatelem a obětí týrání se týká jak osob blízkých, tak i jiných osob žijících ve společném obydlí. Při posuzování jednání mající znaky domácího násilí se nemusí vždy jednat o osoby v příbuzenském poměru. Důležitým znakem je týrání a vymezení obytného prostoru – společné domácnosti.

Týrání – soudní praxe charakterizuje týrání jako zlé nakládání s osobou žijící s pachatelem ve společné domácnosti, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké přikroří. Může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškozování, ale i psychické či sexuální

násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, nucení k různým úsluhám, k žebrotě nebo činností, které týranou osobu neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují apod. Zpravidla se jedná o kombinaci forem psychického a fyzického násilí (Novotný, 2010, s. 56).

Pojem společné obydlí užívá zákon u vymezení obytného prostoru, ale nikoliv pro společnou domácnost. Tento pojem je vymezen jako dům, byt nebo jiný prostor pro bydlení a jeho příslušenství. Toto vymezení zahrnuje i hotelové domy, vysokoškolské koleje, ubytovny i obytné chaty. Jde o všechny prostory využívající se k bydlení. Důraz není kladen ve společné domácnosti na vedení, ale pouze na faktický stav společného bydlení (Novotný, 2010).

3.2 ROLE POLICIE ČR PŘI POSOUZENÍ OZNÁMENÍ TÝKAJÍCÍCH SE JEDNÁNÍ SE ZNAKY DOMÁCIHO NÁSILÍ

Důležitým aspektem při posuzování jednání, které může mít znaky domácího násilí, je stanovení základních zásad a principů práce policie při posuzování jednání mající znaky „domácího násilí“ (Praktické doporučení pro výjezd k domácímu násilí, 2011).

Při získávání podnětů a informací, které se mohou týkat domácího násilí, policejní praxe eviduje tyto nejčastější případy:

- trestní oznámení podává sama osoba poškozená (má zájem na objasnění věci, obava z pachatele, neúnosná míra jednání agresor)
- oznámení učiní nezúčastněný subjekt – např. lékař, sociální pracovník, anonymní stížnost obyvatel činžovního domu apod.

skutečnosti, které nasvědčují domácímu násilí, vyplynou z jiné trestní věci (Praktické doporučení pro výjezd k domácímu násilí, 2011).

Zajímavým momentem při posuzování aspektů jednání majících znaky domácího násilí může být praktická činnost Policie ČR při výjezdech k případům domácího násilí. Tato metodika zapadá do celkového posuzování jednání, které může mít znaky domácího násilí a činnost Policie České republiky se zaměřuje především na tyto body:

- před samotným výjezdem hlídky ke konkrétnímu případu by hlídka měla být vybavena potřebnými dokumenty týkající se identifikace domácího násilí, formuláře potřebné k vykázání apod.

- taktický plán a rozvržení rolí před vstupem do obydlí (kdo bude mluvit s ohroženou osobou, kdo s násilnou osobou)

- nerušit předčasně již započatý výjezd – informace od ohrožené osoby, že je již vše v pořádku může být vynucena násilnou osobou, nebo na místě se násilná osoba zdráhá vpustit do obydlí, že se vlastně nic nestalo

- oddělení účastníků incidentu, aby bylo možno získat více informací (vysvětlení aktérům, proč se PČR dostavila, co je úkolem, tj. zajistit bezpečí a zjistit, co se stalo)

- pozor na bezpečnost osob, ale též vlastní

- zůstat nestranný, klidný, ovládat emoce – výjezdy k případům domácího násilí patří k těm nejobtížnějším (nesmí se vynášet osobní soudy, policista musí zůstat přísně nestranný, při domácím násilí jsou časté projevy hysterie nebo naopak apatie, toto vše musí policista profesionálně zvládnout

- ověření přítomnosti drtí na místě – pokud je přítomno, vždy se přesvědčit o jeho psychickém a fyzickém stavu (dítě na místě může být výhodou – buď řve jak tur nebo je již tak vyspělé, že může spontánně vypovídat)

- ověření poškozeného inventáře – násilná osoba může útočit na předměty, které nemusí mít hmotnou hodnotu, ale jsou spojeny s osobou ohroženou, např. domácí mazlíček, fotografie (mohou být potrhané apod.)

- pokud je zjištěno u ohrožené osoby zranění, původ vzniku, mechanismus a doba vzniku poranění (nemusí korespondovat s výpovědí osoby ohrožené (typická věta: já jsem spadla ze schodů)

- nutnost poctivé evidence – získané informace mají velký význam při dalším výjezdu na stejné místo, může být důležitým podkladem pro odhalení historie a eskalace domácího násilí a může tvořit podklad pro rozhodnutí o vykázání (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR).

Důležitým faktorem při získávání informací k domácímu násilí je komunikace:

Komunikace s násilnou osobou – je důležité si uvědomit dva následné faktory. Násilná osoba může být člověk dvou tváří. Tzn. na venek slušný a spořádaný občan, může mít tendenci situaci zlehčovat poskytovat omluvy pro své násilné jednání. Jeho jednání může směřovat k manipulaci s policistou, aby jej přesvědčil, že jeho jednání bylo pořádku. Na takovou snahu nesmí policista přistoupit.

Komunikace s ohroženou osobou musí směřovat k vytvoření podmínek pro:

- získání maxima informací pro důkazní účely
- motivace ohrožené osoby k řešení její situace
- spolupráce ohrožené osoby při dalších (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR).

3.3 MOŽNOSTI POLICIE PŘI ŘEŠENÍ INCIDENTŮ SE ZÁKRY DOMÁCIHO NÁSILÍ

Policie České republiky představuje jednu ze základních a stěžejních institucí, která je v kontaktu s oběťmi domácího násilí, rovněž poskytuje prvotní pomoc a činit základní opatření pro ochranu obětí domácího násilí. Důležitým nástrojem eliminace domácího násilí jsou některé instituty obsažené v zákonu o Policii České republiky, jako je vykázání a krátkodobá ochrana (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR).

Vykázání

Vykázání je opatření netrestního charakteru. Smyslem vykázání je ochránit oběť před agresivní osobou a spočívá v časově omezeném vykázání agresora ze zákonem stanoveného místa. Vykázání je zákonným oprávněním Policie České republiky, je upraveno v zákoně o Policii ČR (viz kapitola 1.2). Vykázat může

jednak policista služby kriminální policie a vyšetřování nebo policista služby pořádkové policie. (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR)

Vykázání je oprávněním policisty zasáhnout v případě splnění zákonných podmínek v situaci kdy ve společném obydlí dochází k útokům se znaky domácího násilí (typické znaky domácího násilí: přítomnost některé z forem násilí mezi osobami žijícími ve společném obydlí, dlouhodobost, jasně rozpoznatelné role, nárůst intenzity násilí)Vykázání trvá po dobu 10 ti dnů, nelze jej zkrátit, přičemž desetidenní lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni, v němž došlo k vykázání a končí ve 24:00 hod. desátého dne. Policista musí jasně specifikovat prostor, na který se vykázání vztahuje a to včetně rozsahu bezprostředního okolí společného obydlí.Vykázání podléhá kontrole. Ve lhůtě do 3 pracovních dnů od vykázání, provede policista, který osobu vykázal, kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázání. (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR).

Krátkodobá ochrana

Krátkodobou ochranu poskytuje Policie České republiky v odůvodněných případech, kdy osobě hrozí vážné nebezpečí nebo újma na zdraví (lze poskytnout v odůvodněných případech i osobám blízkým osobě, které je krátkodobá ochrana poskytována). V zákonu o Policii České republiky je krátkodobá ochrana upravena. Stejně tak i vykázání. Ochrana představuje specializované policejní opatření nepřesahující dobu 60 dnů spočívající v koordinované ochraně osoby. Rozlišujeme několik forem ochrany, které jsou uvedeny v zákoně. Jedná se o dočasnou změnu pobytu, fyzickou ochranu, použití zabezpečovací techniky, poradensko-preventivní činnost. Jednotlivé formy ochrany se mohou poskytovat samostatně nebo koordinovaně. Základní podmínkou krátkodobé ochrany je hrozící závažné riziko a ohrožená osoba musí s poskytnutím ochrany souhlasit. (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR)

4 POMOC POSKYTOVANÁ OBĚTEM

Pro většinu lidí je tato situace nepředstavitelná, ale situace týraných osob je velmi vážná a obtížná. Tyto osoby mají opravdu velmi malou šanci vyřešit tuto situaci sami. Zpravidla potřebují pomoc jak praktickou, tak i psychickou podporu. V pomoci obětem by měla být zahrnuta materiální pomoc, která zahrnuje dostatek finančních prostředků na jídlo a také bydlení a péče o dítě. Dále psychickou podporu jako je poradenství, zvyšování sebeúcty a sebedůvěry. A v neposlední řadě i právní pomoc při řešení opatrovnictví dětí či majetkoprávních vztahů a socio-právní poradenství. Poradenství, které bylo specializováno na tuto problematiku, poskytovaly pouze některé organizace (Ševčík, 2011).

4.1 BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ

Toto občanské sdružení funguje od roku 1991 po celé ČR. Hlavním cílem tohoto sdružení je *poskytovat přímou pomoc obětem a svědkům trestných činů, podílet se na prevenci kriminality a usilovat o zlepšení práv a postavení poškozených v trestním řízení. Poskytuje odbornou, bezplatnou, nestrannou a diskrétní pomoc obětem trestných činů, svědkům a pozůstalým po obětech včetně morální a emocionální podpory.* [online] www.domacinasili.cz/bily-kruh-bezpeci/

Nalezneme ho v devíti poradnách po celé ČR. Sídla jsou v Brně, Českých Budějovicích, Jihlavě, Liberci, Olomouci, Ostravě, Pardubicích, Plzni a Praze. Tato služba je bezplatná a poskytuje ji 280 osob. Jedná se o přímou pomoc, ve které se jedná o osobní kontakt s dvěma konzultanty, právníka a odborníka na psychologickou pomoc. [online] www.domacinasili.cz/bily-kruh-bezpeci/

Tato organizace spolupracuje s nevládními organizacemi, se státními organizacemi a s médii. Má mnoho tiskovin, jako jsou různé brožury a letáky. Také pořádají různé přednášky a semináře pro veřejnost. Bílý kruh bezpečí podává řadu podnětů zákonodárcům, které vedly například k rozšíření katalogu práv poškozených v trestním řízení. *Jedním z nejvýznamnějších návrhů BKB je zákon č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím.* „Lidé si musí uvědomit, že oběť trestný čin nespáchala a má právo na respekt, slušné zacházení,

informace, odškodnění a zejména na bezpečí,“ uvedla Petra Vitoušová, prezidentka BKB [online]www.domacinasili.cz [2014-02-28]

4.2 DONA LINKA

Jedná se o telefonickou službu krizové pomoci, která funguje po celé České republice pro osoby ohrožené domácím násilím. Tato linka začala fungovat 11. září 2011 a od té doby nepřetržitě pracuje. Může zde zavolat každý, kdo se cítí ohrožen domácím násilím nebo je jeho svědkem. Také je nápomocna profesionálům, když mají poprvé či opakovaně kontakt s ohroženou osobou. Samozřejmě respektuje anonymitu veškerých volajících. [online] www.donalinka.cz [2014-02-28]

Osobám ohroženým domácím násilím, jejich příbuzným a známým:

- *nabízí porozumění a důvěru*
- *poskytuje okamžitou odbornou psychologickou, právní, organizační a morální podporu*
- *pomůže orientovat se v aktuální situaci*
- *pomáhá sestavit individuální bezpečnostní plán*
- *poskytne praktické rady a pomůže nalézt další vhodný postup*
- *předá informace o možných sociálně-právních a trestněprávních opatřeních, zejména rady směřující k bezpečnému zastavení domácího násilí, například využitím institutu vykázání (zák. 135/2006 Sb.)*
- *pomůže orientovat se v systému služeb sociální záchranné sítě pro oběti domácího násilí a trestných činů, zejména prostřednictvím sítě intervenčních center v krajích*
- *pomůže vyhledat bezpečné ubytování*
- *přivolá v případech vážného ohrožení zdraví a života urgentní pomoc [online] [online] www.domacinasili.cz [2014-02-28]*

4.3 PREVENCE

V každém případě je vždy lepší problémů předcházet, než pak hledat těžká východiska z těchto situací. Ale hrozbu, kterou nečekáme, je těžké rozpoznat. Z tohoto důvodu je velmi důležité definovat fenomén domácího násilí, a širokou veřejnost blíže seznámit s touto problematikou. Prevence se dělí do tří skupin na primární, sekundární a terciární (Ševčík, Špatenková, 2011).

Primární prevencí rozumíme snižování rizik domácího násilí. Jde o snahu minimalizovat vznik nových případů. V tomto ohledu se dá říct, že nejlépe voleným opatřením proti této problematice je moudrý výběr partnera a budování upřímného vztahu s ním (Ševčík, Špatenková, 2011).

U sekundární prevence se zaměřujeme na včasné rozpoznání domácího násilí zabránit, zamezit zhoršování situace a předejít nepříznivým důsledkům. Tento jev se často vyznačuje především problémy komunikace rodiny, špatná rodinná situace a stresori, kteří na sebe vzájemně působí (Ševčík, Špatenková, 2011). Ženy, které svůj případ ohlásily a snažily se vyhledat pomoc, tak Newyorský program ukázal, že se nestávaly tak často oběťmi trestného činu (Barden, 1982).

Terciární prevence se snaží zmenšit negativní dopady domácího násilí na jeho oběti. Je celkově zacílena na odstraňování těchto následků nebo zmírnění dopadů domácího násilí. Zahrnuje také opětovnou integraci do sociální struktury okolí navrácení k „normálnímu životu“ (Ševčík, Špatenková, 2011).

PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÁ ČÁST

V páté kapitole se budu zabývat analýzou získaných statistických dat z oblasti domácího násilí. Data byla získána z policejních zdrojů a vyjadřují různé „parametry“ důsledků domácího násilí.

5.1 METODOLOGIE VÝZKUMU

Základní metoda je studium dokumentů, které je pokládáno, jak uvádí Musilová (2012) za jeden ze základních informačních zdrojů o jedinci nebo o společnosti. Dokumenty se dělí na primární a sekundární nebo osobní a veřejné. Ve své práci se zaměřím na typ dokumentů primárních a veřejných. Další metodou je analýza, která patří k základním činnostem pedagogického i psychologického výzkumu. Tuto výzkumnou techniku definuje Miovský: je „*kvalitativně-interpretativní analýza, která nezahrnuje pouze listiny a části textu, ale také veškerá předmětná svědectví, jež mohou sloužit jako pramen k vysvětlení lidského jednání*“ (Miovský, 2006, s. 99).

Statistické údaje se vztahují ke konkrétnímu teritoriu – Policii České republiky, Územnímu odboru Olomouc. Sledované období jsem vymezila porovnáním pěti let, tj. od roku 2009 do roku 2013.

5.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Problematika domácího násilí není neobvyklá pro dnešní společnost. Každý rok postupně přibývá případů, kdy v domácnostech dochází k napadení ze strany blízkých či partnerů. Můžeme tak konstatovat na základě zpráv z médií, či různých statistik. Proto jsme se rozhodli ve výzkumné části věnovat srovnání předešlých let s nynějšími. Konkrétně se budeme zajímat o rok 2009 ve srovnání s rokem 2013 a to na území Olomouckého kraje.

5.3 VÝZKUMNÉ CÍLE

Cílem analýzy bude zjistit, zda je zaznamenán nárůst nebo úbytek hlášených případů domácího násilí Policií České republiky mezi lety 2009 a 2013 na území Olomouckého kraje.

Dílčí cíle:

Zjistit, kolik bylo hlášených případů domácího násilí v rozmezí let 2009 a 2013.

Zjistit, zda jsou to ženy, na kom je nejčastěji pácháno domácí násilí.

Zjistit, zda jsou rozdíly v počtu hlášených případů mezi lety 2009 a 2013.

5.4 VÝZKUMNÝ VZOREK, VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Výzkumný vzorek

Data, ze kterých analýza byla provedena, byly získány z policejních zdrojů a vyjadřují různé „parametry“ důsledků domácího násilí. Statistické údaje se vztahují ke konkrétnímu teritoriu – Policii České republiky, Územnímu odboru Olomouc.

Výzkumné otázky

1. V roce 2013 bylo ohlášeno na Policii ČR více případů týkající se domácího násilí, než v předchozích letech (od roku 2009 – 2013).
2. Ženy byly nejčastěji oběťmi domácího násilí.
3. Nejméně byli oběťmi muži.
4. V roce 2013 byl velký nárůst hlášených případů domácího násilí v Olomouckém kraji.

5.5 ZNÁZORNĚNÍ ZÍSKANÝCH DAT

Výsledky jsou zpracovány výhradně na základě statistických údajů nahlášených případů Policii České republiky, Územnímu odboru Olomouc v letech 2009 až 2013.

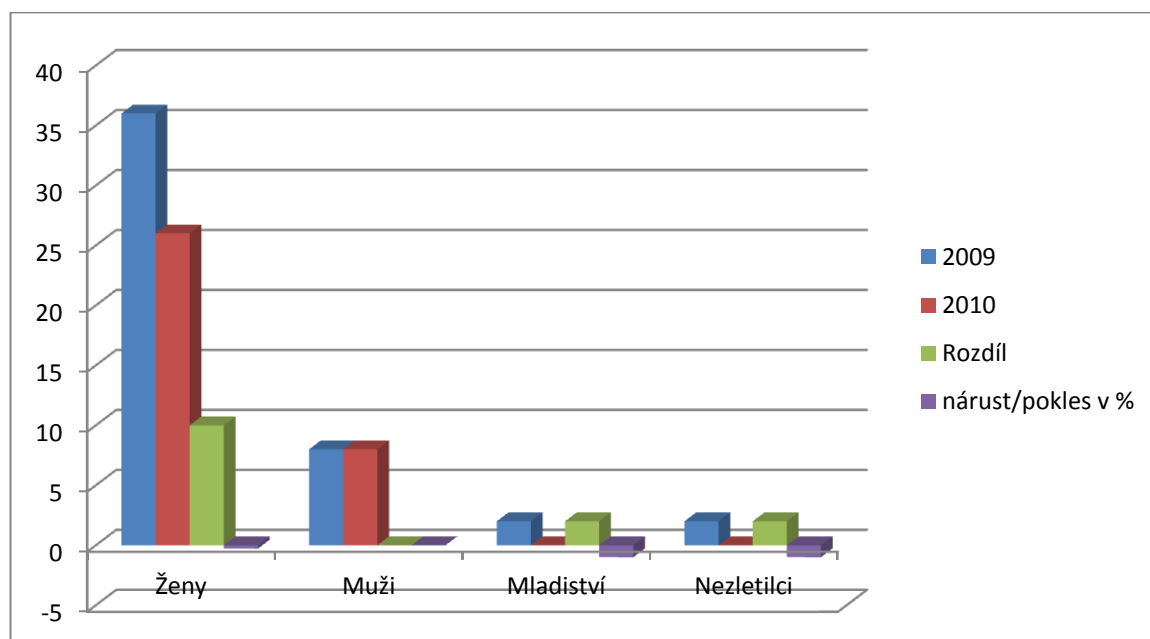
1. Srovnání let 2009 a 2010

Tabulka - Srovnání let 2009 a 2010

	2009	2010	Rozdíl	nárůst/pokles v %
Ženy	36	26	-10	-27,78%
Muži	8	8	0	0,00%
Mladiství	2	0	2	-100,00%
Nezletilci	2	0	2	-100,00%

V roce 2009 bylo domácí násilí spácháno na ženách v 36 případech. Oproti roku 2010, kde byl značný pokles o 27,78 procent čili o 10 případů. Na mužích není tento jev tak častý, avšak obětí se stalo 8 mužů v obou letech. U mladistvých v roce 2009 došlo ke dvěma případům domácího násilí, ale v roce 2010 žádný případ nebyl zaznamenán. Tak tomu bylo i u nezletilých.

Graf – Srovnání let 2009 a 2010

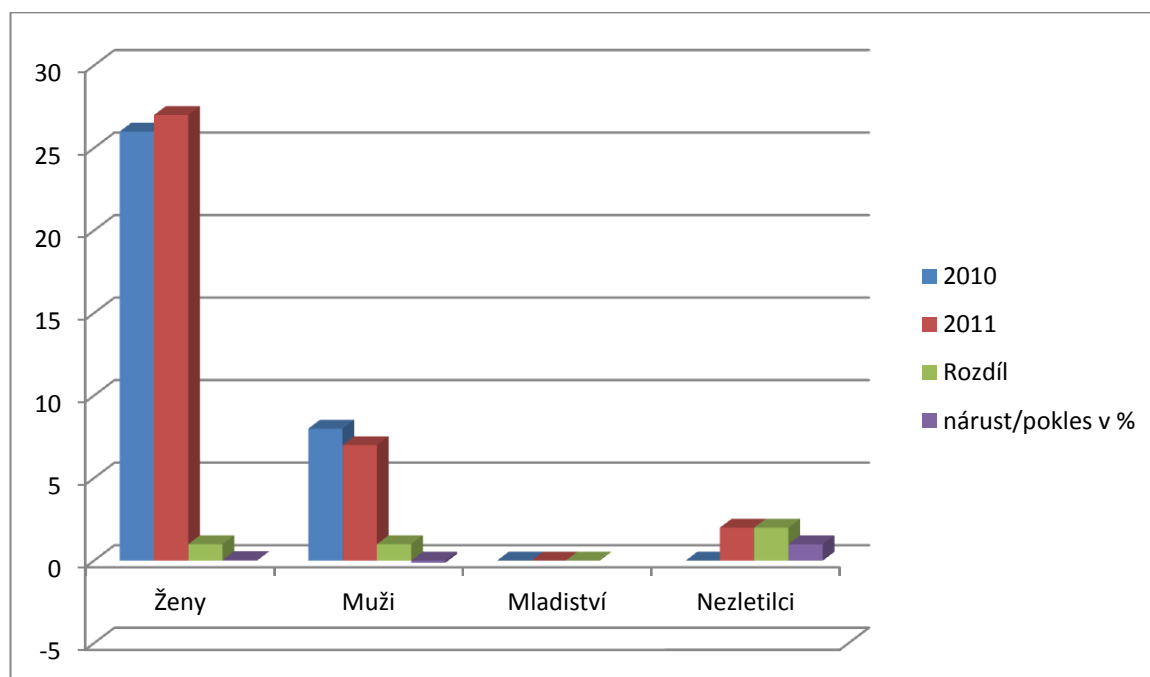
2. Srovnání let 2010 a 2011

Tabulka – Srovnání let 2010 a 2011

	2010	2011	Rozdíl	nárůst/pokles v %
Ženy	26	27	1	3,70%
Muži	8	7	-1	-14,29%
Mladiství	0	0	0	0,00%
Nezletilci	0	2	2	100,00%

V letech 2010 a 2011 moc patrné rozdíly v počtu případů nejsou. Největší rozdíl můžeme pozorovat u nezletilých, kde v roce 2010 nebyl ani jeden případ, ale v roce 2011 se počet navýšil na dva. U žen byl nárůst o 3,70 procent. Naopak u mužů byl pokles o 12,50 procent čili o jeden případ. Na mladistvých nebylo spácháno domácí násilí vůbec.

Graf – Srovnání let 2010 a 2011

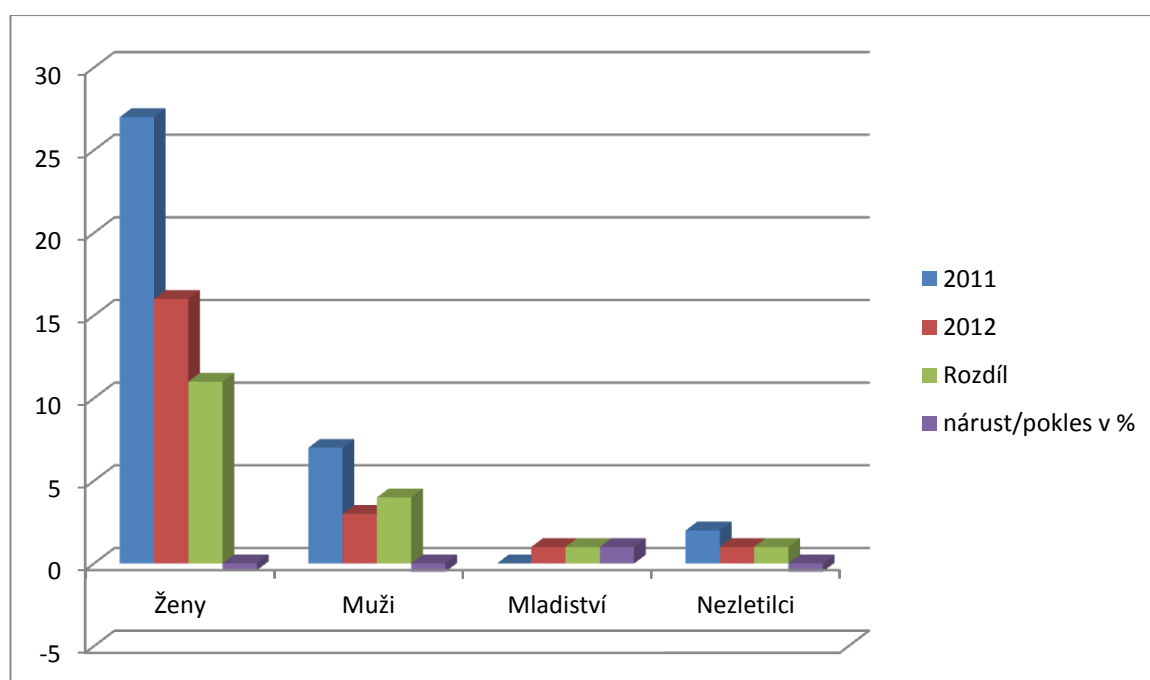
3. Srovnání let 2011 a 2012

Tabulka – Srovnání let 2011 a 2012

	2011	2012	Rozdíl	nárůst/pokles v %
Ženy	27	16	-11	-40,74%
Muži	7	3	-4	-57,14%
Mladiství	0	1	1	100,00%
Nezletilci	2	1	-1	-50,00%

Rozdíly v letech 2011 a 2012 jsou značné. U žen došlo ke zlepšení v roce 2012 oproti předchozímu roku a to o 11 hlášených případů. U mužů a nezletilých také. U mužů byl pokles o 57,14 procent čili o 4 případy a u nezletilých ze dvou případů na jeden. U mladistvých byl zaznamenán nárůst z nuly na jeden případ.

Graf – Srovnání let 2011 a 2012

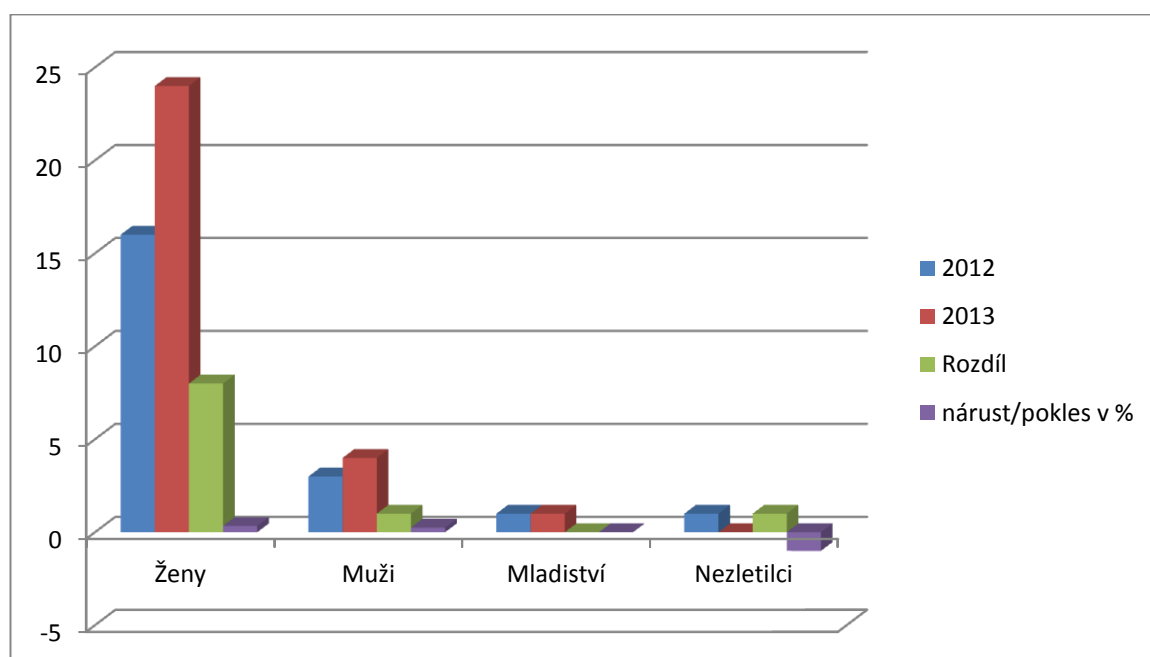
4. Srovnání let 2012 a 2013

Tabulka – Srovnání let 2012 a 2013

	2012	2013	Rozdíl	nárůst/pokles v %
Ženy	16	24	8	33,33%
Muži	3	4	1	25,00%
Mladiství	1	1	0	0,00%
Nezletilci	1	0	-1	-100,00%

Mezi lety 2012 a 2013 u mladistvých nedošlo k žádným změnám a situace zůstala na jednom hlášeném případě. Naopak u žen byl zaznamenán nárůst z 16 případů na 24, což je o 33,33 procent více. K navýšení došlo i u mužů, ale pouze o jeden případ a to z 3 na 4. U nezletilých došlo k poklesu z jednoho případu na žádný.

Graf – Srovnání let 2012 a 2013

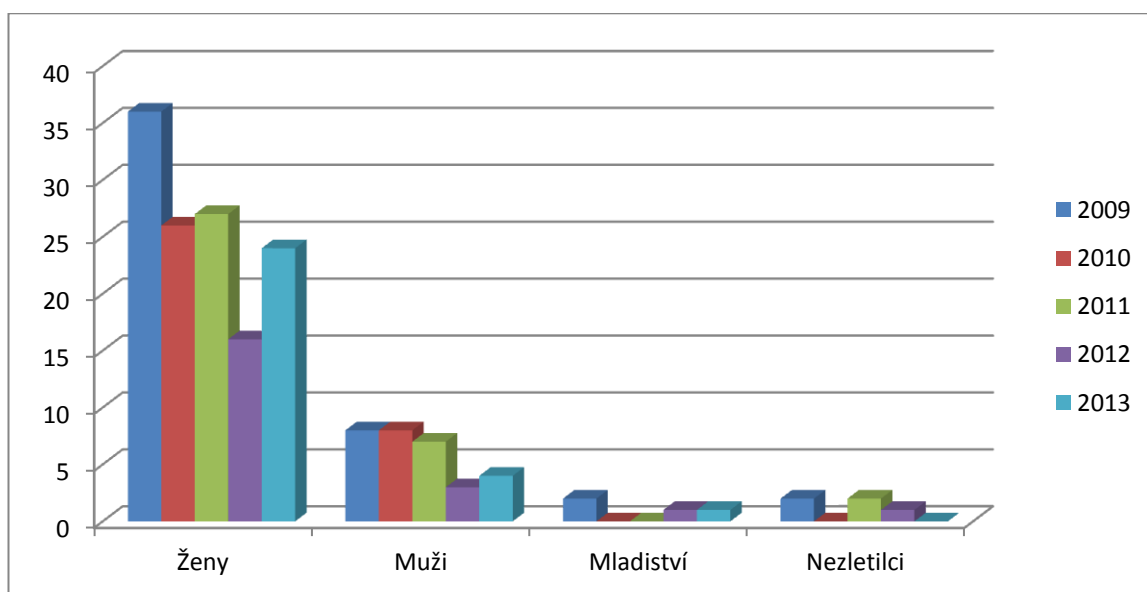
5. Srovnání všech let 2009 – 2013

Tabulka – Srovnání všech let 2009 - 2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Ženy	36	26	27	16	24
Muži	8	8	7	3	4
Mladiství	2	0	0	1	1
Nezletilci	2	0	2	1	0

Nejvíce nahlášených případů bylo zaznamenáno v roce 2009 a to na ženách. Jejich počet činí 36. Naopak nejméně v roce 2012 a to 16. V ostatních letech žádné větší výkyvy u žen nebyly. U mužů byla nejhorší léta 2009 a 2010 kde bylo zaznamenáno shodně 8 případů. V roce 2012 bylo těchto případů nejméně a to 3. V roce 2010 a 2011 bylo zaznamenáno hlášené domácí násilí na mladistvých. Nejvíce jich bylo nahlášeno v roce 2009. U nezletilých tomu bylo podobně. Dva případy byly největší počet, který byl u nezletilých nahlášen. Tyto případy se staly v roce 2009 a 2011.

Graf – Srovnání všech let 2009- 2013

5.6 VYHODNOCENÍ

Cílem empirické části této práce bylo na základě analýzy zjistit, jaký je počet hlášených případů domácího násilí v Olomouckém kraji a zda jejich počet narůstá nebo spíše klesá. Pomocí zjištěných dat jsem došla k následujícím výsledkům. Při srovnávání roku 2009 a roku 2010 byl rozdíl v hlášených případech domácího násilí nejvyšší u žen a i počet těchto případů. U mužů, kde se s tímto jevem tak často nesetkáváme, byl 8 hlášených případů a to v obou letech. Mladiství a nezletilí měli shodný počet případů. Jednalo se o dva v roce 2009 a o žádný v roce 2010. V roce 2010 a 2011 jsem zaznamenala minimální rozdíly. Ten největší můžeme pozorovat nezletilých, kde byl nárůst z žádného případu na dva hlášené. U žen byl zaznamenán také nárůst, ale pouze o jeden případ. O jeden případ méně bylo zaznamenáno u mužů a žádné hlášení u mladistvých. Výraznými roky jsou 2011 a 2012, kde jsem zjistila, že u žen došlo k poklesu a tedy ke zlepšení o 11 případů a to z 27 na 16. Hlášených případů u nezletilých a mužů také bylo méně než v předchozím roce. Pokles ze sedmi na tři případy, tak tomu bylo u mužů a nezletilých ze dvou na jeden. U mladistvých byl nárůst z žádného na jeden hlášený případ. Roky 2012 a 2013 byly zase nejvýraznější počtem hlášených případů u žen, kde byl opět zjištěn nárůst a to o 33,33%. Navýšení bylo zaznamenáno i u mužů. Zde ale pouze o jeden případ. U nezletilých byl zaznamenán pokles ze dvou případů na jeden. Když jsem srovnala všechny roky (2009 – 2013) nejvíce nahlášených případů bylo 36 a to u žen v roce 2009. V roce 2012 bylo nejméně nahlášených případů domácího násilí na ženách tedy 16. V roce 2009 a 2010 bylo týraných mužů shodně sedm. Mladistvých bylo nejvíce hlášeno v roce 2009. V letech 2010 a 2011 nebyl nahlášen ani jeden mladistvý. U nezletilých bylo nejvíce nahlášených případů dva, a to v roce 2009 a v roce 2011. V roce 2010 a v roce 2011 nebyl nahlášen ani jeden.

ZÁVĚR

Na závěr je nutno říci, že se tato problematika vyvíjí lepším směrem. Mnoho obětí už se nebojí mluvit a říci, co se děje. Média a celkově společnost se tomuto tématu nevyhýbá. Napomáhá tomu i značná úprava zákonů a možnosti Policie ČR v řešeních těchto případů. Projekty či centra, kde oběti mohou nalézt pomoc a pochopení, jsou také velmi důležitá a postupně jich přibývá.

Ve výzkumu jsem chtěla zjistit, jak je to se situací v Olomouckém kraji v letech 2009 až 2013. Bohužel, se asi nikdy nedozvíme reálnou situaci, protože u obětí, které mají strach s pravdou vyjít ven, zůstanou tyto případy skryté za dveřmi domácností. Z nahlášených případů bylo nejvíce spáchaných na ženách. Bylo tomu tak v roce 2009 a bylo jich 36. Tendence ale není nikterak klesavá ale ani stoupavá. Celkově ženy jsou v těchto statistikách na prvních místech. Nejlépe si v těchto statistikách stojí nezletilí a mladiství. Nevím, zda je to tím, že například děti moc případů domácího násilí nenahlásí. Nebo jich je opravdu naštěstí tak málo. Hlášených případů domácího násilí na mužích byl nejvíce v letech 2009 a 2010 a to osm. To mě překvapilo, protože jsem v médiích ani z jiných zdrojů neslyšela o týraných mužích.

I z tohoto důvodu by mělo být více přednášek jak na středních školách, tak pro širokou veřejnost. Ne vždy svědci domácího násilí vědí, jak se v dané situaci zachovat. To stejné platí pro jeho oběti. Jsem ráda, že jsem se mohla díky mému vedoucímu práce dostat do centra dění a nahlédnout do policejních spisů.

LITERATURA

Monografie:

1. BUSKOTTE, Andrea, 2008. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-1786-6.
2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8
3. ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 191 s. ISBN 978-802-4720-142.
4. DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku dětí*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, Středisko pro výchovu k lidským právům a profesní etiku, 2005. ISBN 80-239-5686-8.
5. GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999 dotisk. ISBN 80-7203-124-4
6. GJURIČOVÁ, Šárka, KOCOURKOVÁ, Jana a Jiří KOHOUTEK, 2000. *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad: ISBN 80-7021-416-3.
7. HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010, 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.
8. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
9. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
10. KOVAL, Štefan. *Týranie starých ľudí*. Košice: Pont, 2001. ISBN 80-967611-2-9.
11. KUBIČKA, Jiří a GJURIČOVÁ, Šárka, 2003. *Rodinná terapie – systemické a narativní přístupy*. Praha: Grada. ISBN 80-247-04153
12. MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1362-5

13. NOVOTNÝ, František a kol. Trestní zákoník 2010. Praha: Euronion Praha s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7317-084-4.
14. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ a kol. 2011. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-690-2
15. VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3

Internetové zdroje:

16. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, o.s. *Domácí násilí* [online]. 2007 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: www.domacinasili.cz/bily-kruh-bezpeci/
17. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, o.s. *DONA linka* [online]. 2007 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/dona-linka/zakladni-informace/>

Dokumenty:

18. ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 91.
Dostupné také z: <http://www.policie.cz/clanek/pilire-reformy-468615.aspx>
19. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Praktické doporučení pro výjezd k hlášenému domácímu násilí*. Praha, 2011.
20. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Postup při vykázání dle § 45 a následujících zákon 273/2008 Sb*. Praha, 2011.
21. ČESKO. Zákon 40/2009 Sb. trestní zákoník. In: *Trestní zákoník*. 2013.
Dostupné také z: www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx
22. ČESKO. Zákon 45/2013 Sb. o obětech trestných činů. In: *Sbírka zákonů*. 2013.

23. ČESKO. Zákon 200/1990 Sb. o přestupcích. In: *Sbírka zákonů*. 1990. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz › Sbírka zákonů ČR › Ročník 1990

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 – srovnání let 2009 a 2010

Tab. 2 – srovnání let 2010 a 2011

Tab. 3 – srovnání let 2011 a 2012

Tab. 4 – srovnání let 2012 a 2013

Tab. 5 – srovnání všech let (2009 – 2013)

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – srovnání let 2009 a 2010

Graf 2 – srovnání let 2010 a 2011

Graf 3 – srovnání let 2011 a 2012

Graf 4 – srovnání let 2012 a 2013

Graf 5 – srovnání všech let (2009 – 2013)

SEZNAM ZKRATEK

PČR – Policie České republiky

atd. – a tak dále

ÚO – územní odbor

apod. – a podobně